

Preuzeto iz časopisa Educating Children for Democracy, The Journal of International Step by Step Association, No 2, 2002.

Originalni naslov: First Democratic Elections in Class 3A

Prvi demokratski izbori u razredu 3A

Vesna Runac, Korak po Korak učiteljica, Hrvatska

Početak drugog polugodišta, vreme izbora u Hrvatskoj. Posterii sa sloganima, porukama, pozivima su na sve strane. Obećanja su u vazduhu. Nade za bolju budućnost su ponovo tu. Mi samo treba da napravimo pravi izbor, zaokružimo pravo ime i naši snovi će se ispuniti. "Izbor ko će nam u sledećih pet godina biti predsednik je na vama!"

Predizborna groznica nije samo uticala na odrasle, imala je svoj eho i u najmlađim građanima Hrvatske, onima koji tek treba da postanu glasači.

Prvog dana škole u odelenju treće A deca nisu samo pričala o tome kako su provela raspust. Pre ste mogli da čujete ozbiljne diskusije o predsedničkim kandidatima. Ja sam slušala, svesna njihove strastvenosti u tim tipičnim detinjastim dijalozima. Bila sam zatečena jakim uticajem medija i njihovih porodica. Iznenada, neizbežno pitanje je isplivalo, "Učiteljice, za koga ćete Vi glasati?" "To je privatna stvar.", odgovorila sam. "Ali Vi ćete nam reći, zar ne?" , deca su molila. I onda je razgovor otišao u drugom pravcu. "Voleo bih da mogu i ja sam da glasam." "I ja bih voleo da glasam..." "Ja bih dao svoj glas Mesiću...." "Niko ne bi trebalo da glasa za Budišu..." Glasovi su dopirali sa raznih strana.

Učiteljicina odluka

Spremali smo se za govornu vežbu koja je trebalo da ima za temu kako smo proveli zimski raspust. Ali dečija zainteresovanost za predsedničke izbore bila je veća nego za iskustva u zimskim sportovima.

U trenutku sam donela odluku.

"Da li želite da organizujete sopstvene izbore, izbor za predsednika trećeg A?"

"Da!" je bio njihov odgovor.

Zajedno smo napravili šemu koja će nas voditi kroz naše izbore:

1. Prvo, morali smo da se dogovorimo kakvog predsednika želimo. Složili smo se da mora biti: iskren, vredan, uredan, ozbiljan, empatičan, dobar učenik i pametna osoba. Predsednik bi takođe morao da poštuje naš odeljenski ustav.
2. Ako učenici veruju da imaju ove kvalitete, mogu sebe kandidovati za predsednika.
3. Svaki kandidat bi morao da objasni svoje razloge za kandidaturu i kakve bi koristi od toga imao razred ako bi on bio odabran za predsednika. Kandidati bi imali tri minuta da usmeno izlože sve ovo.
4. Kampanja bi trajala nedelju dana
5. Kandidati bi sami pravili svoje postere i programe
6. Kandidati bi pokazali svoje sposobnosti i veštine kroz reči i akcije
7. Na dan izbora, svaki kandidat bi morao da održi govor
8. Zato što postoji nekoliko kandidata, kandidati ne smeju da glasaju za sebe.
9. Nevenka, učiteljica, bi bila na čelu izborne komisije i bila bi odgovorna za brojanje glasova

Izborni proces počinje

Čim smo ustanovili pravila, proces nominacije je počeo. U početku je delovalo da svaki učenik može biti nominovan, ali na kraju bilo je četrnaest nominovanih od mogućih dvadeset i sedam učenika. Svako od njih je imao tri minuta da objasni svoje razloge zašto se kandiduje za predsednika. Priznajem, bila sam prijatno iznenađena njihovim verbalnim sposobnostima da podele svoja verovanja i ubeđenja. To je bila najbolja govorna vežba koju sam zamislila (zimski raspust je u svakom slučaju dosadna tema).

Te nedelje predizborna kampanja je donela potpuno novu atmosferu u našu učionicu. Kandidati su pravili postere, pisali slogane, neki su delili kalendare i olovke, a neki su doneli kolače u školu. Ženski kandidati su bili u prednosti nad muškim. Kako bi završile sa svojim školskim radom, pomagale bi drugima. Tokom odmora nudile bi svoju pomoć oko matematike ili sastava ili nekih drugih predmeta. Posle časova, ostajale bi da pospreme učionicu.

Ovo nije bajka, ovo je istinita priča. Ubrzo sam otkrila da moja deca imitiraju i dobre i loše stvari koje su videli u svetu odraslih. Da bih sprečila njihovo

javno svađanje i vređanje napravila sam nešto što se zove "nastavnicina pošta". Učenici su mogli otvoreno, ili anonimno da podele svoja opažanja sa mnom i kako bi vreme prolazilo, mogli smo da diskutujemo o nekim ozbiljnijim stvarima koje su zanimale ceo razred. Otkrila sam da je ovaj proces poboljšao njihovu svest i osetljivost kada su neke neprijatne teme u pitanju.

Posle nedelju dana, naši časovi hrvatskog su postali idealna prilika da nauče dosta novih stvari: kako se pišu govori, biografije, kako da svoje ideje izraze kroz kratke rečenice, kako da artikulirano govore i najvažnije, kako da slušaju druge i poštuju njihova mišljenja. Ta predizborna nedelja je bila prekratka i prošla je jako brzo. I onda je došao taj dan, dvadeset i peti januar, dan kada treće A bira predsednika.

Izbori

Učionica je bila jako uredna, klupe raspoređene u krug. Samo jedna stolica je zauzimala prazan prostor i ona je bila za kandidate koji su se spremali da održe svoje završne govore.

"Glasački ugao", klupa, dve stolice i paravan koji je delio glasače, se nalazio u jednom uglu učionice. Iza je bila izborna komisija sa glasačkom kutijom, listićima i spiskovima. Kako se učionica punila glasačima i kandidatima, mogla se osetiti mešavina tenzije i iščekivanja. Ta važna kutija je bila živi dokaz da je ovo jako ozbiljan dan. Sve je bilo spremno. Ali, gde je bio predsednik izborne komisije? Bez nje ništa nije moglo da počne...

"Mislim da treba da počnemo sa našim časovima prirode," predložih, "i kada ona dođe, počecemo". Mogli ste da osetite dečiju ogorčenost, ali ništa nismo mogli da učinimo, bez predsednice nismo mogli da počnemo izbore. Kako smo uzeli naše knjige za prirodu, ušla je u razred uzbuđena koliko i svi mi. Brzo smo odložili knjige. Predsednički kandidati su održali govore, komisija je sela na svoje mesto i izbori su počeli.

Da bismo izbegli gužvu oko glasačke kutije, glasači su dolazili da glasaju po redu koji je predhodno ustanovljen. Kada je glasanje završeno, komisija se povukla da izbroji glasove u miru. Imali smo čak i nezavisne posmatrače koji su motrili na izbore. To su bila dva učitelja Vlada i Damir. Kada je komisija izbrojala glasove, okupili smo se da čujemo rezultate. Dvadeset sedam glasača je izašlo da glasa, od toga su dva listića bila nevažeća. Dobili smo

rezultate za svakog kandidata. Kako niko nije dobio više od polovine glasova, tri kandidata sa najviše glasova su se plasirala u drugi krug. Odlučili smo da glasamo ponovo istog tog dana. Novi listići su pripremljeni i drugi krug je počeo.

Posle drugog kruga, ishod izbora je bio jasan. Komisija je saopštila da je Lusija izabrana za predsednika razreda treće A. Polazeći od rezultata, takođe smo izabrali i Jerka za podpredsednika, Martinu za sekretara, Darka za blagajnika i Lea za higijeničara. Na kraju je naša nova predsednica održala govor po preuzimanju funkcije i mi smo bili ponosni na našu novu "vladu".

Možete misliti da je ovo što sam opisala samo igra. Vejujte mi, bilo je mnogo više od toga. Ovo iskustvo je imalo veze sa stvarnim životom. Kroz ovo iskustvo naučili smo decu šta su prave vrednosti u životu i osobine koje treba da cene kod drugih i razvijaju kod sebe. Naučili smo ih da misle, da analiziraju, da razviju kritičko mišljenje, ideje i da poštuju druge. Naučili smo ih da imamo prava i da su ona vredna borbe, da ništa nije večno i da se sve da promeniti. Naučili smo ih da poštuju prave vrednosti i da razumeju da se lažne vrednosti mogu zameniti boljim. Naučili smo ih da reaguju na ono što se dešava i menjaju ono što žele. Mi smo ih naučili demokratiji u nadi da im nikada više neće biti uskraćena.